

ISKOLAI Közösségi Szolgálat (IKSZ)

Mit nevezünk iskolai közösségi szolgálatnak?

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4. § 15. pont szerint:

A „közösségi szolgálat: szociális, környezetvédelmi, a tanuló helyi közösségének javát szolgáló, szervezett keretek között folytatott, anyagi érdektől független, egyéni vagy csoportos tevékenység és annak pedagógiai feldolgozása.”

A törvény 6. § (4) bekezdése szerint: „A középiskola elvégzését közvetlenül követő érettségi vizsgaidőszakban az érettségi vizsgák megkezdésének feltétele ötven óra közösségi szolgálat elvégzésének igazolása, kivéve

b) azon sajátos nevelési igényű tanulókat, akiket a szakértői bizottság javaslata alapján a közösségi szolgálat alól az igazgató határozatban mentesített. „

Az iskolai közösségi szolgálat egy szervezett keretek között (iskolai osztály, csoport, évfolyam, szakkör, diákönkormányzat) végzett tevékenység, amely a helyi közösség érdekeit szolgálja, miközben biztosítja a résztvevők személyes fejlődését és tanulását is. Ilyen tevékenység lehet például a szomszédos óvoda rozsdás kerítésének lefestése, udvari játékeinak rendbehozatala; segítségnyújtás rászorulóknak, műsor, beszélgetés egy idősek otthonában vagy gyermekotthonban; kórházi játszóház szervezése beteg gyerekek számára; a helyi park kitakarítása; karácsonyi ajándékgyűjtő akció, ruha és élelmiszergyűjtés; állatmenhelyen karbantartási munka végzése és kutyasétáltatás; korrepetálás, mentorálás hátrányos helyzetű gyerekek körében, stb.

Ezen tevékenységek kettős célt szolgálnak. A csoport és az egyén nem „csak” tesz valamit a közjavára, megold egy problémát, és értéket teremt, hanem tanul is közben: együttműködést, konfliktuskezelést, empátiát, kreatív gondolkodást, projekttervezést, felelős döntéshozatalt, felelősségvállalást és még sok egyebet.

Az iskolai közösségi szolgálat és az önkéntesség kapcsolata

Az iskolai közösségi szolgálat kapcsán nem szerencsés önkéntes munkáról beszélnünk, hiszen egy olyan iskolai elvárás semmiképpen sem lehet önkéntes, aminek nem teljesítése komoly szankcióval jár (az érettségi írásbeli vizsgáit nem kezdheti meg!). Az a tény, hogy a diákoknak beleszólásuk lehet a tevékenység vagy a helyszín megválasztásába választási lehetőség, de semmiképpen sem önkéntesség. Azt viszont biztosan remélhetjük, hogy azok a diákok, akiket megérint majd a közösségi szolgálat szellemisége, a segítség öröme, akik kedvüket lelik ezekben a tevékenységekben, ők felnőttként is szívesen részt vesznek ilyen tevékenységekben, mint önkéntesek, és szülőként gyermekeiket is erre ösztönzik majd.

Az iskolai közösségi szolgálat célja

Az iskolai közösségi szolgálat során a tanulók a saját személyiségüket, készségeiket is fejlesztik. Egy olyan gyakorlati terep, ahol a diák az iskolában elsajátított elméleti ismeret és tanulási teljesítmény mellett tapasztalatokat szerezhet különféle szervezetek működésével, munkakörökkel, társadalmi problémákkal kapcsolatban, kipróbálhatja magát aktív, cselekvő, szolgálatot teljesítő egyénként.

Közösségi szolgálatot sokféle motivációból lehet végezni. Lehet bajba jutottakon segíteni, védeni a környezetet, gyakorlatot szerezni a tanuló számára fontos területen, de lehet azért is, hogy egy közösséghez tartozzon valaki, hogy elérjen valamilyen célt, hogy bizonyos tulajdonságait megismerje, vagy kifejlessze. De lehet tevékenykedni a környezet megszépüléséért, mások érdekeinek szolgálatért vagy a szabadidő hasznos eltöltéséért. Fontos megtanulni ezeken az alkalmakon, hogy egy közösség tagjai, ezáltal felelősséggel tartoznak egymásért, a közösségért.

Fontos értéke a közösségi szolgálatnak, hogy lehetőséget teremt a sikeres tevékenységre, az önmegismerésre és az egyéni célok megtalálására.

Mindezekeken felül a személyes emberi kapcsolatok új színnel gazdagíthatják a diákok életét.

A közösségi szolgálat lehetővé teszi a diákok számára, hogy tapasztalati tanuláson keresztül fejlesszék demokratikus készségeiket, személyes és szociális kompetenciáikat, szociális érzékenységüket.

Ugyanakkor fontos ellensúlyt jelent a középiskola egyéb tantárgyi elvárásával szemben. A jól megtervezett és szakmailag megalapozott közösségi szolgálati projekt egyszerre kihívás és élvezetes időtöltés, személyes utazás önmagunk felfedezéséhez. Minden egyes diák máshonnan indul, és ezért mások a célkitűzései és szükségletei, de sokak számára a közösségi szolgálati tevékenységek olyan fontos tapasztalatokat rejtenek, amelyek akár az életüket is képesek megváltoztatni.

A közösségi szolgálat elsődleges célja tehát a diákok fejlesztése és nevelése, annak érdekében, hogy

- képesek legyenek kezelni új kihívásokat és szerepeket;
- értsék, hogy különféle közösségek tagjaként felelősséggel tartoznak egymásért és a környezetükért;
- képesek legyenek aktívan és konstruktívan részt venni tartós, együttműködésen alapuló projekteknél, kezdeményezésekben, valamint különféle tevékenységi formákban, beleértve az intellektuális, fizikai, kreatív és érzelmi tapasztalatokat is;
- reflektív gondolkodókká váljanak, akik tisztában vannak erősségeikkel és korlátaikkal, akik képesek reális célokat kitűzni, és stratégiákat kidolgozni személyes fejlődésük érdekében.

Javasoljuk, hogy a naplóra vigyázz, és rendszeresen tartsd magadnál, amikor valamilyen tevékenységet végzel. Kérünk, naprakészen vezesd, hiszen ezzel tudod majd igazolni, hogy teljesítetted a kötelező ötven órát!

Minden alkalommal gondosan ügyelj, hogy igazolva legyen a teljesített idő! Arról se feledkezz meg az egyes tevékenységek végén, hogy lejegyezd, mivel foglalatostkodtál, s ennek kapcsán mit tapasztaltál, milyen élményekben volt részed, milyen gondolataid támadtak! Az sem baj, ha nem mindig pozitív dolgokat jegyzel le, ez könnyen előfordulhat bárkivel. Ekkor is írd le, mi okozta a rossz érzéseket, a problémákat!

Azért fontos az „akkor és most” jegyzetelés, mert később már halványulnak az érzések, másként emlékszel, s nem biztos, hogy pontosan elevenednek meg a történetek. Miért is fontos ez? Azért, mert a koordináló tanárnak jelezni kell, ha valami probléma adódott, azt megbeszélni, hogy segíteni tudjon és megoldásra találjon. Persze az örömed is oszd meg a tanároddal, hiszen az élmények közös átélése és megbeszélése más szintű kapcsolatot, együttműködést hozhat létre, amelyben a természetes, tiszta emberi érzésekkel közelebb kerülhetünk egymáshoz, ami a segítői attitűd kialakulásának egyik lényeges eleme.

Az 50 órát több projekt keretében, több év alatt is lehet teljesíteni. Ennek az az előnye, hogy többféle dolgot tudsz kipróbálni. Arra is van lehetőség, hogy az 50 órát egy nagy projekt révén vagy több év alatt lefutó program keretében teljesítsd. Ha jól készíted elő, és szívvvel- lélekkel végzitek a feladatokat, számotokra is nyilvánvaló lesz, hogy egy fantasztikus programnak és életre meghatározó élménynek lettetek részesei.

Az alábbi területeken folytatható tevékenység:

- a) egészségügyi,
- b) szociális és jótékonyági,
- c) oktatási,
- d) kulturális és közösségi,
- e) környezet- és természetvédelmi,
- f) katasztrófavédelmi,
- g) óvodás korú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel, tanulókkal, az idős emberekkel közös sport- és szabadidős,
- h) egyes rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerveknél bűn- és baleset-megelőzési

Időkeret felosztása

A közösségi szolgálatot az adott tanuló esetében koordináló pedagógus az ötven órán belül – szükség szerint a mentorral közösen – legfeljebb ötórás felkészítő, majd legfeljebb ötórás záró foglalkozást tart. A

közösségi szolgálat teljesítése során, egy órán hatvan perc közösségi szolgálati idő értendő azzal, hogy a helyszíntre történő utazási idő nem számítható be a teljesítésbe.

A közösségi szolgálat helyszínén **tanítási napokon** a szolgálattal érintett személy segítségével alkalmanként legkevesebb **1**, legfeljebb **3 óra**; **tanítási napokon kívül** legkevesebb **1**, legfeljebb **5 óra** időkeretben végezhető a tevékenység.

A közösségi szolgálat dokumentálása

A közösségi szolgálat során a tanuló naplót köteles vezetni, amelyben rögzíti, hogy mikor, hol, milyen időkeretben és milyen tevékenységet folytatott.

A közösségi szolgálat középiskolai dokumentálásának kötelező elemei

- a tanuló által kitöltött **Jelentkezési lap**, amely tartalmazza a közösségi: szolgálatra való jelentkezés tényét, a megvalósítás tervezett helyét és idejét, valamint a **szülő, gondviselő egyetértő nyilatkozatát**,
- az osztálynaplóban, bizonyítványban és a törzslapon dokumentálni kell a közösségi szolgálat teljesítését,
- az iskola a közösségi szolgálat teljesítéséről a tanuló jogviszony tanév közbeni megszűnésekor igazolás állít ki két példányban, amelyből egy példány a tanulónál, egy pedig az intézménynél marad,
- az iskola a közösségi szolgálattal kapcsolatos dokumentumok kezelését az iskola iratkezelési szabályzatában rögzíti, a szükséges dokumentumokat pedig 5 évig meg kell őrizni.
- az iskolán kívüli külső szervezet és közreműködő mentor bevonásakor az iskola és a felek együttműködésről megállapodást kell kötni, amelynek tartalmaznia kell a megállapodást aláíró felek adatain és vállalt kötelezettségein túl a foglalkoztatás időtartamát, a mentor nevét és feladatkörét.

Térbeli korlátozás

A közösségi szolgálat a tanulók lakókörnyezetében vagy az iskola környezetében a helyi közösség támogatását szolgálja.